

Prædiken til 8. søndag efter trinitatis

Matt. 7, 15-21

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Jesus sagde: »Tag jer i agt for de falske profeter, der kommer til jer i fåreklæder, men indeni er glubske ulve. På deres frugter kan I kende dem. Plukker man druer af tjørn eller figner af tidsler? Sådan bærer ethvert godt træ gode frugter, og det dårlige træ dårlige frugter. Et godt træ kan ikke bære dårlige frugter, og et dårligt træ kan ikke bære gode frugter. Ethvert træ, som ikke bærer god frugt, hugges om og kastes i ilden. I kan altså kende dem på deres frugter. Ikke enhver, som siger: Herre, Herre! til mig, skal komme ind i Himmeriget, men kun den, der gør min himmelske faders vilje.« Matthæusevangeliet 7,15-21

Det frelsende ukrudt

Man skal vælge sit ukrudt med omhu. For hvad er ukrudt egentlig? Hvad definerer ukrudt? Og hvem definerer ukrudt?

I dag får vi to ting at vide af Jesus: Vi skal passe på, at vi ikke omgås ulve i fåreklæder. Og vi skal lægge mærke til væksternes frugter, thi det er på frugten vi kender træet. Evangelisten Matthæus hjælper os endda endnu mere på vej: For det er såre simpelt: De mennesker fra hvem vi får velmagende (åndelige) druer og figner, skal vi følge og dem skal vi efterligne i vores egne gerninger, så vi selv kan blive bærere af druer og figner. Velmagende velsignelser fra Guds egen Paradis-plantage. Smukt og godt.

Men man skal vælge sine metaforer med omhu, og der er noget der siger mig, at den kære Matthæus har været for hurtig i sin sproglige vending til, at det for alvor er opbyggeligt det han er i færd med at sige til os. Ja, tillad mig altså her at gå en smule i rette med en hæderkronet og højagtet evangelist, men jeg føler mig kaldet til at gøre det – for evangeliets skyld. For der sker gerne det, når et menneske er en smule for hurtig i sin sproglige vending, at metaforerne bliver for massive, hvorved de størkner og bliver hår-

de, sådan så man som levende, blødende, åndende menneske kan slå sig noget så gevaldigt på. I helt bogstavelig forstand.

Som sagt er der ikke noget at tage fejl af hos Matthæus. Metaforen er krystalklar. Og lige så dødbringende i sin hårdhed og skarphed er den: Vi bryder os godt om de træer, der bringer frugter, som menneskecivilisationen holder af. Vi bryder os ikke om de vækster, som stikker og bider og spreder irritation, hvor end de slår rod.

Men som nævnt spiller Matthæus på to metaforiske heste i dag. Den med ulveprofeterne i fåregevandterne. Og den med træernes gode hhv. dårlige frugter. De to metaforer hænger naturligvis sammen, men læg mærke til, at der er noget indbyrdes modstridende i de to billeder. Vi skal tage os i agt for dem, der giver udtryk for ét, men i virkeligheden gør eller vil noget andet. Dem, der bedrager os med deres uskyldige og tilforladelige skin, men indenunder er brutale og kyniske ulve. Og lige bagefter får vi en lovprisning af de smukke og gode træer, figentræerne og vinrankerne, der giver så herlig frugt – og i teksten underforstås, at de er langt bedre end tjørn og tidsel, der ikke giver os noget som helst godt. Det forekommer mig at være en dårlig sammenkobling, for det turde vel være let at gennemskue, hvilken slags plante eller træ, vi har over for os? Vi kan vel hurtigt gøre os kloge på, om det er noget, der er godt at spise af, eller hvad? Anderledes vanskeligt lader det til at være med ulvene i fåreklæder.

Det er pudsigt, hvordan Matthæus advarer os imod at vurdere en ting alt for umiddelbart ud fra dens ydre fremtoning (og vi kan vel godt blive enige om, at frugterne er en del af den ydre fremtoning), og så nærmest i samme åndedrag at dømme tjørn og tidsel

ude, fordi de ikke ”giver god frugt” – men derimod har torne og stængler, der stikker så fælt.

Man får med andre ord lyst til at spørge den gode evangelist, om ikke det er en dårlig parallel til ulvene i fåreklæder at bringe tjørn og tidsel ind i billedet som en slags parallelt billede på de falske profeters forræderiske fremtoning og uhæderlige virkemåde?

Man skal som nævnt vælge sine metaforer med omhu.

Og man skal også vælge sit ukrudt (sine dårlige træer) med omhu.

For hvad har tidslen nu gjort Matthæus og hvor mange (lig)torne har evangelisten pådraget sig på sine vandreture i hælene på Jesus rundt i det judæiske, galilæiske og israelitiske landskab?

Ret skal være ret. Såvel tidsler som tjørn står ofte ikke i høj kurs hos det gudskabte menneske, men behøver vi i enhver henseende skue hele kosmos ud fra vores eget begrænsede perspektiv? Jeg skulle da i hvert fald mene, at en del af evangeliets overordnede tiltale er en henstilling om netop at udfordre det snævre menneskelige perspektiv og skue højere, videre og vildere – udfordre vores forståelse af får og ulve, af frugttræer og ukrudt.

Det finurlige og pudsigt ironiske er, at netop tjørnen og tidslen faktisk under de givne omstændigheder kunne være frelsesmidlet imod de falske profeter, ulvene. Thi for hvem er tjørnen og tidslen gode -ja, i hvert fald- udmærkede frugter? For fårene og gederne på marken. De spiser dem med stor fornøjelse og gerne i store mængder. Ulvene vil derimod gå i en stor bue uden om denne beske vegetariske ret på de grønne græsarealer, hvor de mænger sig med deres sagesløse byttedyr.

Ja, på frugterne skal man dømme væksterne. Og tidslens og tjørnenes frugt er at skulle ulv fra får igennem disse forskelligartede dyrs forskellige madvaner. Nok ville Matthæus vil hellere nyde friske druer eller nyplukkede figner, men et velplaceret stykke ukrudt er ikke at kimse ad, når man skifter perspektivet til andre end os forfinede og kræsne menneskebørn.

Hvorfor denne kringlede, snoede og tjørnekratagtige måde at drive metaforerne ind i nye krinkelkroge på?

For at vise, at den bagvedliggende evangeliske pointe, som Matthæus ønsker at mane frem, bør bruges til at ramme ham selv og hans måske en smule uforsigtige brug af billedtale.

For hvem er drevet frem af Ånden, som Paulus spørger? Er det den, der hurtigt og både forudsigeligt og fordomsfuldt kan fremmane en billedtale, der klart og tydeligt dømmer noget ude frem for andet og sågar formaster sig til at gidseltage Guds himmerige i en klar kategorisering imellem gode og dårlige vækster på denne vores mangfoldige og perspektivrige jordklode?

Man kan vel stille det spørgsmål, om ikke de falske profeter lige så vel kan være netop dem, der forkynder håndfaste skel mellem mennesker, sådan som Matthæus noget uforsigtigt gør i dag?

Det kan vel netop være den, der er from i munden (og siger ”Herre, Herre!”), men som skråsikkert dømmer deres ”vantrø” eller ”umoralske” medmennesker til efterlivets store ildebrand.

Hvordan kan vi være 100% sikre på, at også evangelisten Matthæus, apostlen Paulus og profeten Jeremias er sande profeter ind til benet?

Er der i virkeligheden noget menneske, der er det?

Måske skal vi i det hele taget tage os i agt for ”profeter” – Dem, der skråsikkert fremturer med, hvordan Gud har planer om at opdele folk med dette eller hint skel, eller inden for ditten eller dutten kategori (og i øvrigt hjertens gerne gør det på bekostning af deres medmennesker – for sjældent set er dog den profet eller evangelist eller debattør eller vækkelsesprædikant, der sætter sig selv på hold med de uretfærdige og helvedesdømte).

Jeg spørger bare: Er den slags fordømmelse at sætte gode frugter? Er den slags fordømmelse at være drevet af Guds hellige ånd? Jeg tror alt for ofte at fordømmelse rimer på forduummelse.

Og lad mig da til slut bare komme med et lille forsvarspip for tidslen og tjørnen: For man skal vælge sit ukrudt med omhu. For hvad er ukrudt? Hvorfor er ukrudt ukrudt og ikke prydblomster eller potteplanter?

Tidslen kan ikke bare være smuk, den bærer på en anatomi, der er smukkere end det smukkeste frugttræ. For tidslen er – ligesom så mange andre planter i dens nærhed – fyldt med Ånd; ja nærmest drevet af Ånd. Af luft. Af blæst. Og af dermed i hobevis af håb.

Tidslen hører til den såkaldte kurvblomstfamilie. En familie, der bl.a. også tæller mælkebøtte, kamille, solsikke, tusindfryd. Den er hurtigvoksende, himmelrækkende, med en slank grenet stængel, ”der er vinget af de nedløbende blade. Bladene er aflange, lappede til fjersnitdelte med tornet rand og mere eller mindre hvidfiltet underside. Tornene er bleggule og hårlignende. De rødviollette blomster sidder i næsten kuglerunde, 2 centimeter brede kurve. Den rørformede krone har krumt rør og lange, smalle kronflige. Frugtens fnok er hårformet.”

Indrømmet, det er ikke mine ord. Det er tyvstjålet fra en leksikonbeskrivelse af den, der kaldes ”Kruset tidsel”. Men i al sin leksikalske videnskabelighed er det samtidig ren og skær poesi.

Tidslen formerer sig ligesom sine familiedlemmer, inklusive mælkebøtten, gennem de hårede fnok. De små flyvende frø, som småbørn blæser afsted i forsommeren. Som små faldskærmssoldater, der svæver ind bag fjendens linjer for at tage kampen op mod hykleri, smålighed og ulvesnyd. Båret af luft, af ånd, af håb om at dens fnok kan bære frugt – og bære god frugt. Og hvis vi tager Paulus alvorligt til en afslutning, at vores Gudsforhold er et familieforhold. Så kan vi jo spørge os selv, at hvis vi bryder os om Solsikken og mener, at den er drevet af den gode Ånd, eller kamillen eller den smukke tusindfryd, hvorfor så ikke dens søster, tidslen? Eller hvis Rosen kan være et billede på Menneskehedens frelser. Hvorfor så ikke Tjørnen, der må gå så grueligt meget igennem og til sidst blive spist af en ged for at udtjene sit formål i verden?

Vi skal vælge vores billedtale med omhu. Og vi skal vælge med omhu, førend vi dømmer noget ude som Ukrudt for Vorherre. Det er aldrig op til os. Og hvis evangeliet skal få lov at tale rent, så tror jeg, at det vil byde os at droppe vores evindelige forsøg på at gøre hinanden til Ukrudt i såvel hinandens som i Vorherres øjne. Af hjertet: Amen!

Hans Nørkjær Franch
Aarhus Domkirke

Salmer (Den Danske Salmebog):

Nr. 754: Se, nu stiger solen
Nr. 392: Himlene, Herre, fortælle din ære
Nr. 294: Talsmand, som på jorderige
Nr. 330: Du, som ud af intet skabte
Nr. 726: Gak ud, min sjæl, betragt med flid

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 4193 9000
vartov@vartov.dk